ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ 2019Թ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՆԱԽԱԳԻԾ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐ

Ախտորոշում	Հիմնված են նախորդ ժամանակահատվածի վիճակագրության վրա Հաշվի չեն առնված փոփոխված իրավիճակի հնարավոր ազդեցությունները 1 շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի 2018թ. սպասվող $4280 և 2019թ. $4604 չափը ԵՐԱԶԱՆՔԻ ցուցանիշ չէ Մեր երկրում արդյունքի ԲԱՇԽՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ հեռու է կատարելությունից՝ հաշվի առնելով աղքատության առկա մակարդակը
Լուծում	Տնտեսական քաղաքականության վեկտորի հստակ նախանշում՝ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՐՏԱՀԱՆԵԼԻ ՃՅՈՒՂԵՐԻ ԽԹԱՆՈՒՄ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ

Ախտորոշում	Կանխատեսումների հիմքը նախորդ ժամանակահատվածի վիճակագրությունն է
	Հաշվի չեն առնված հարկային համակարգի փոփոխության քննարկումների նախնական արդյունքները
	Հարկային համակարգը բավարար պարզ և կայուն չէ
Լուծում	Հարկային համակարգի վերանայում՝ ՊԱՐԶԵՑՈՒՄ, ԳՈՐԾԱՐԱՐ ԳՐԱՎՉՈՒԹՅԱՆ ԱՃ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆՍ ԲԱՎԱՐԱՐՈՒՄ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԾԱԽՍԵՐ

Ախտորոշում	Օրենսդրական կարգավորումներով սահմանված պարտավորություններ Անարդյունավետ՝ ուռճացած և դանդաղաշարժ պետական կառավարման համակարգ Պետական կառավարման համակարգին զուգահեռ «կառավարման համակարգերի» առկայություն՝ հիմնադրամներ, ՊՈԱԿ-ներ, ԾԻԳ-եր … Վարձատրության համակարգից դժգոհություն
Լուծում	Կառավարման համակարգի կառուցվածքի վերանայում՝ Չհիմնավորված կառույցների գործունեության դադարեցում և վարձատրության համարժեք համակարգի ներդրում

ԻՆՉՈՒ՞ ԿԱՆԽԱՏԵՍԵԼ

Գնահատելու համար.

1. Տնտեսական միջավայրը, որտեղ տեղի են ունենալու բյուջետային գործառնությունները

- -Բյուջետային գործառնությունները նշանակալի կշիռ ունեն տնտեսության մեջ

- -Հարկաբյուջետային քաղաքականության ազդեցությունը (արձագանքը) տնտեսության պահանջներին (կարիքներին)

2. Պետական կարիքները հոգալու (պաշտպանություն, սոցիալական և այլն) Կառավարություն ֆինանսական հնարավորությունները

Տնտեսական աճն աշխարհում

2019թ. սպասվում է համաշխարհային տնտեսության աճի կայունացում և գործընկեր երկրների աճերի որոշակի դանդաղում:

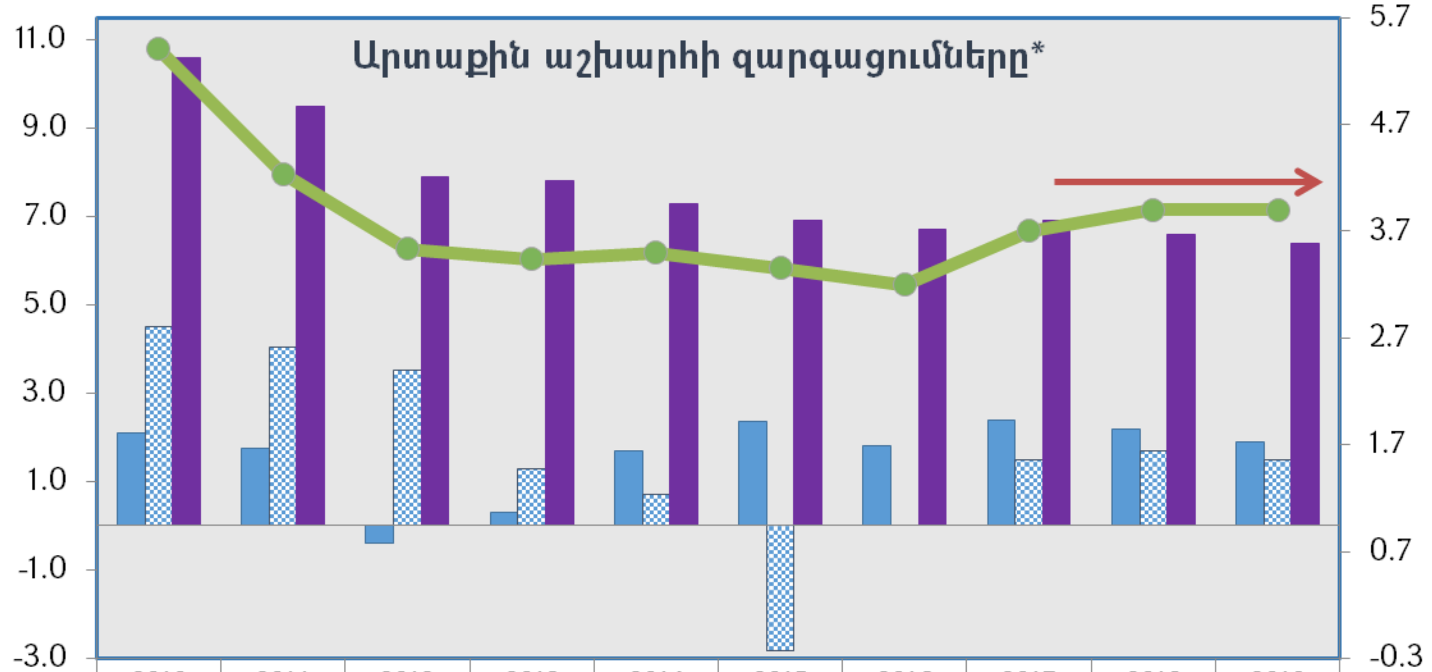

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ԵՄ	2.1	1.7	-0.4	0.3	1.7	2.4	1.8	2.4	2.2	1.9
ՌԴ	4.5	4.0	3.5	1.3	0.7	-2.8	0	1.5	1.7	1.5
Չինաստան	10.6	9.5	7.9	7.8	7.3	6.9	6.7	6.9	6.6	6.4
Աշխարհ (աջ առանցք)	5.4	4.2	3.5	3.4	3.5	3.4	3.2	3.7	3.9	3.9

* ԱՄՀ՝ 2018 հուլիսի կանխատեսումներ

Պղնձի համաշխարհային գների դինամիկան

2019 թվականին պղնձի գների նվազում է կանխատեսվում:

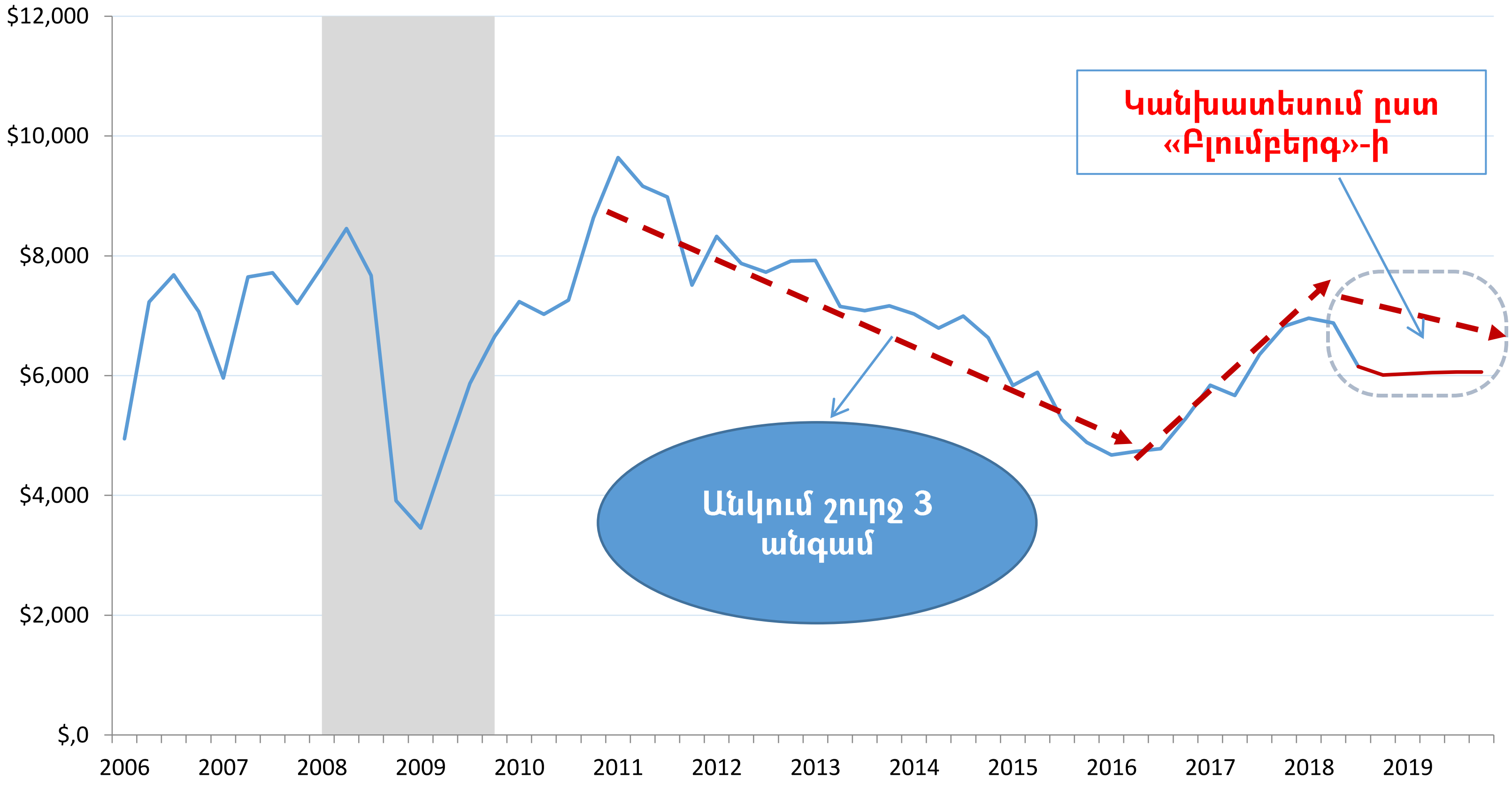

Նավթի համաշխարհային գների դինամիկան

Կանխատեսվում է, որ նավթի գները նույնպես նվազման միտում կունենան:

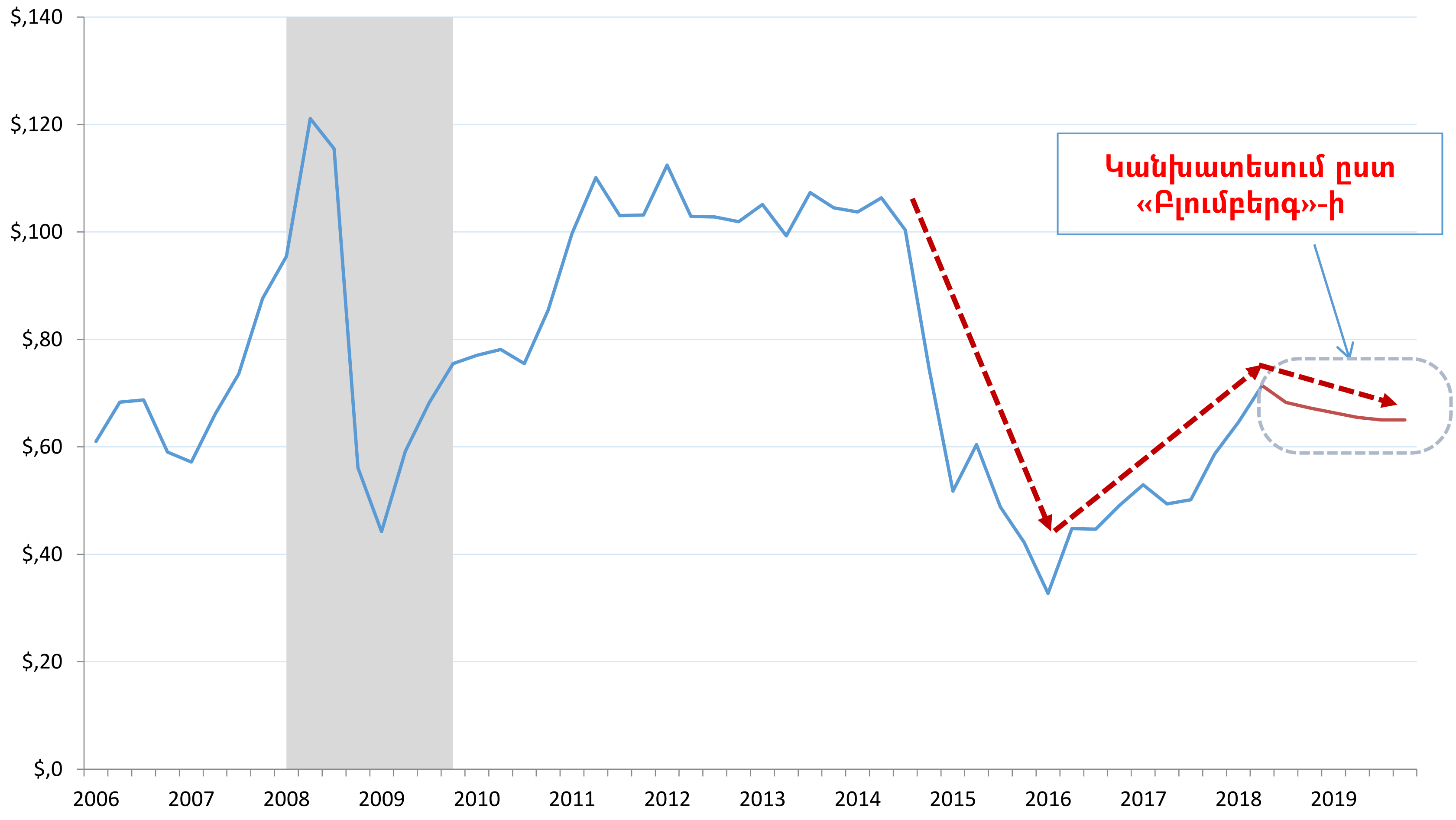

2018 թվականի ընթացիկ զարգացումներ. տնտեսական աճ

2018թ. տնտեսությունում արձանագրվել է բարձր աճ, որը պայմանավորվել է հիմնականում ծառայությունների բարձր աճով: Մյուս ճյուղերը ևս նպաստել են աճին:

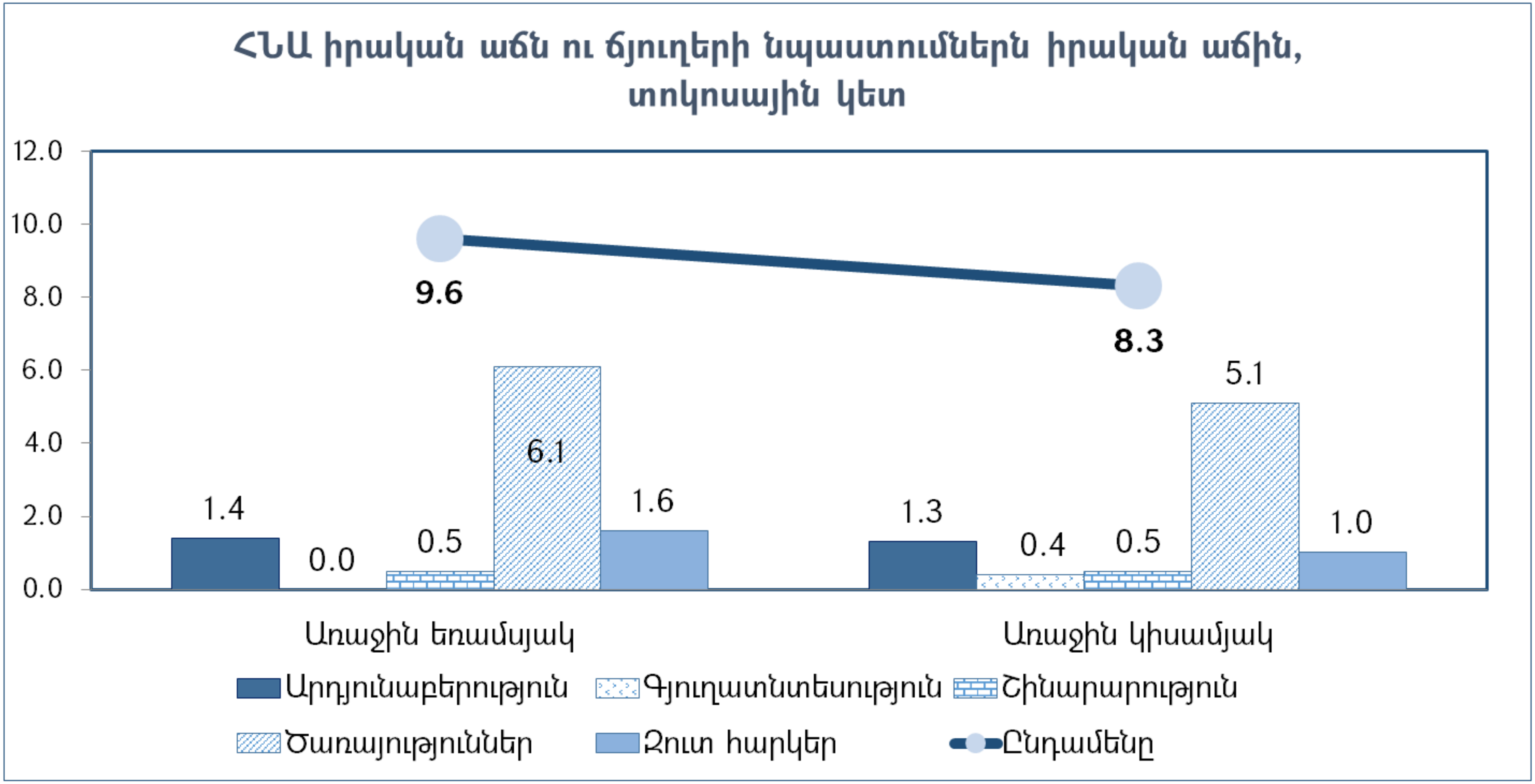

2018 թվականի ընթացիկ զարգացումներ. տնտեսական ակտիվություն

2018թ. տնտեսությունում արձանագրվել է սպասվածից բարձր աճ, ինչը պայմանավորվել է հիմնականում ծառայությունների բարձր աճով: Տնտեսության մյուս ճյուղերը (բացառությամբ՝ գյուղատնտեսության) նույնպես նպաստել են տնտեսական ակտիվությանը:

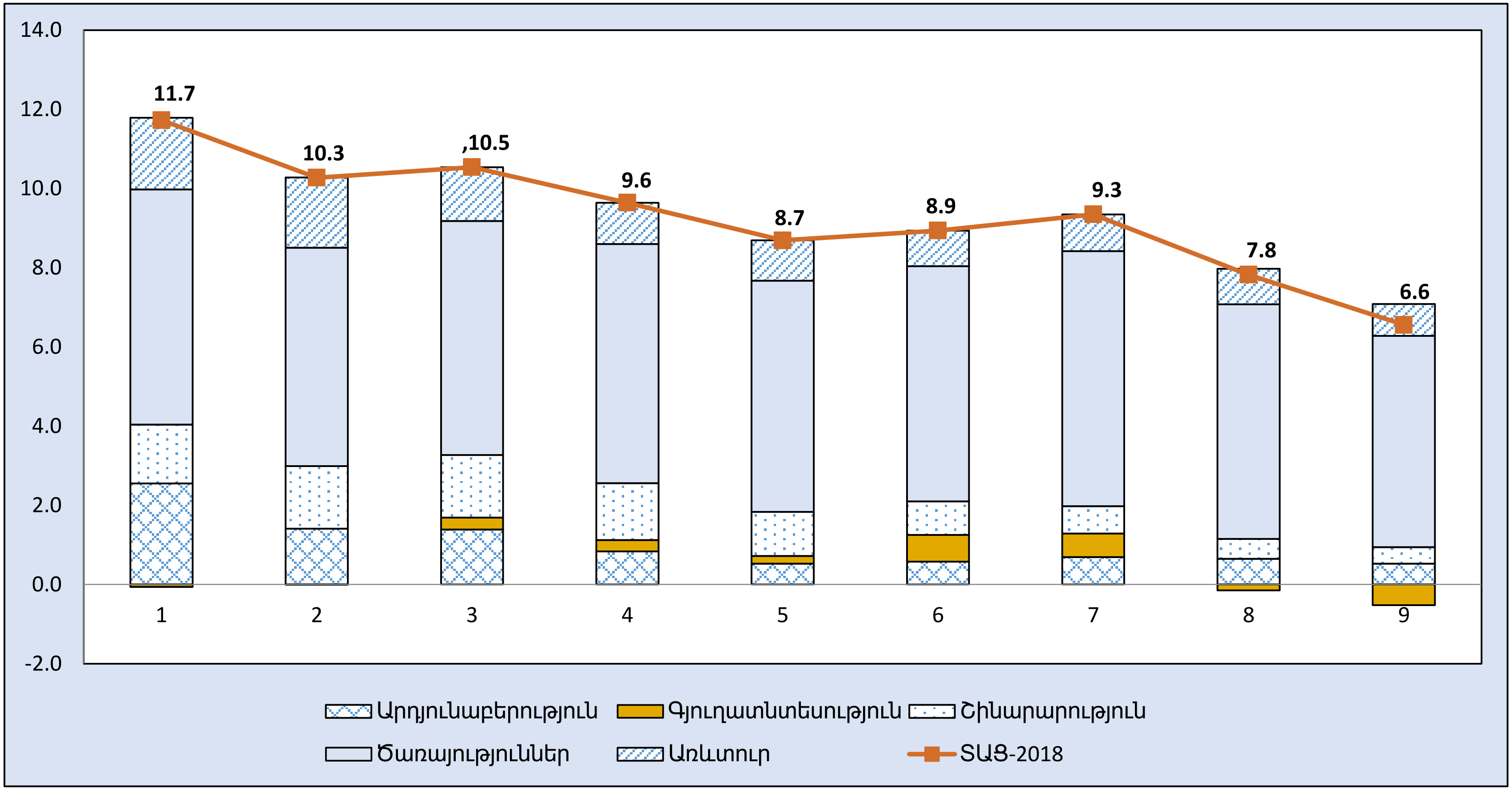

Տնտեսության ճյուղերի՝ ՀՆԱ-ի իրական աճին նպաստման չափերը, տոկոսային կետ

Այս պայմաններում 2018թ. կանխատեսվում է 6.5% աճ, իսկ 2019թ.՝ 4.9%, որը կպայմանավորվի արդյունաբերության և ծառայությունների աճերով:

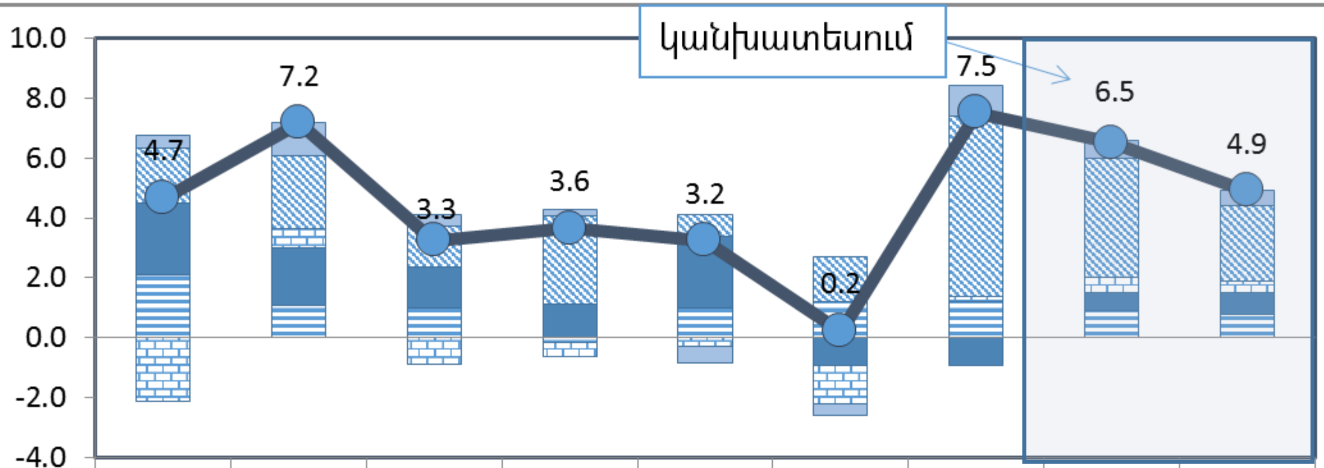

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Զուտ անուղղակի հարկեր	0.4	1.1	0.4	0.2	-0.6	-0.4	1.0	0.6	0.5
Ծառայություններ	1.8	2.4	1.4	2.9	0.7	1.5	6.0	4.0	2.5
Շինարարություն	-2.1	0.6	-0.9	-0.5	-0.3	-1.3	0.2	0.5	0.4
Գյուղատնտեսություն	2.4	1.9	1.4	1.1	2.4	-0.9	-0.9	0.6	0.7
Արդյունաբերություն	2.1	1.1	1.0	-0.1	1.0	1.2	1.2	0.9	0.8
ՀՆԱ	4.7	7.2	3.3	3.6	3.2	0.2	7.5	6.5	4.9

Արդյունաբերություն Գյուղատնտեսություն Շինարարություն
Ծառայություններ Զուտ անուղղակի հարկեր ՀՆԱ

Ներուժային և փաստացի ՀՆԱ

Կանխատեսվող աճերի պայմաններում 2018-2019 թթ. իրական ՀՆԱ-ի դրական ճեղքը աստիճանաբար կփակվի: Իսկ պոտենցիալ աճը փոքր-ինչ կարագանա՝ կազմելով 4.5-5 տոկոս նախկին 4-4.5 տոկոսի դիմաց:

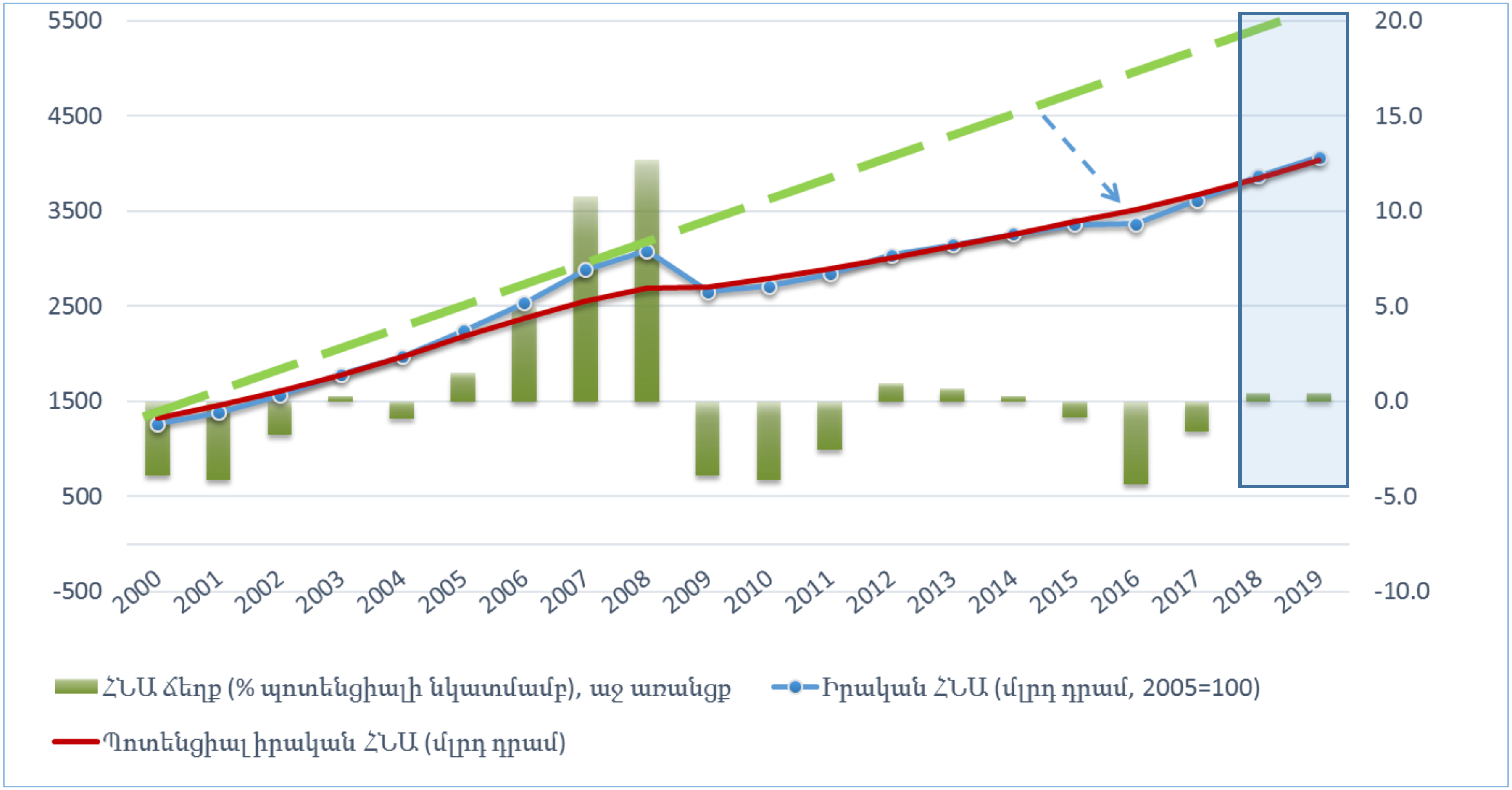

2019թ. հարկաբյուջետային քաղաքականության ազդեցությունը ամբողջական պահանջարկի վրա չեզոք է լինելու

Կանխատեսվող շրջանում ՀՆԱ-ի ճեղքը փակվում է, որի պայմաններում հարկաբյուջետային քաղաքականության ուղղությունը չեզոք է՝ ուղղված մակրոտնտեսական և հարկաբյուջետային կայունության պահպանմանը:

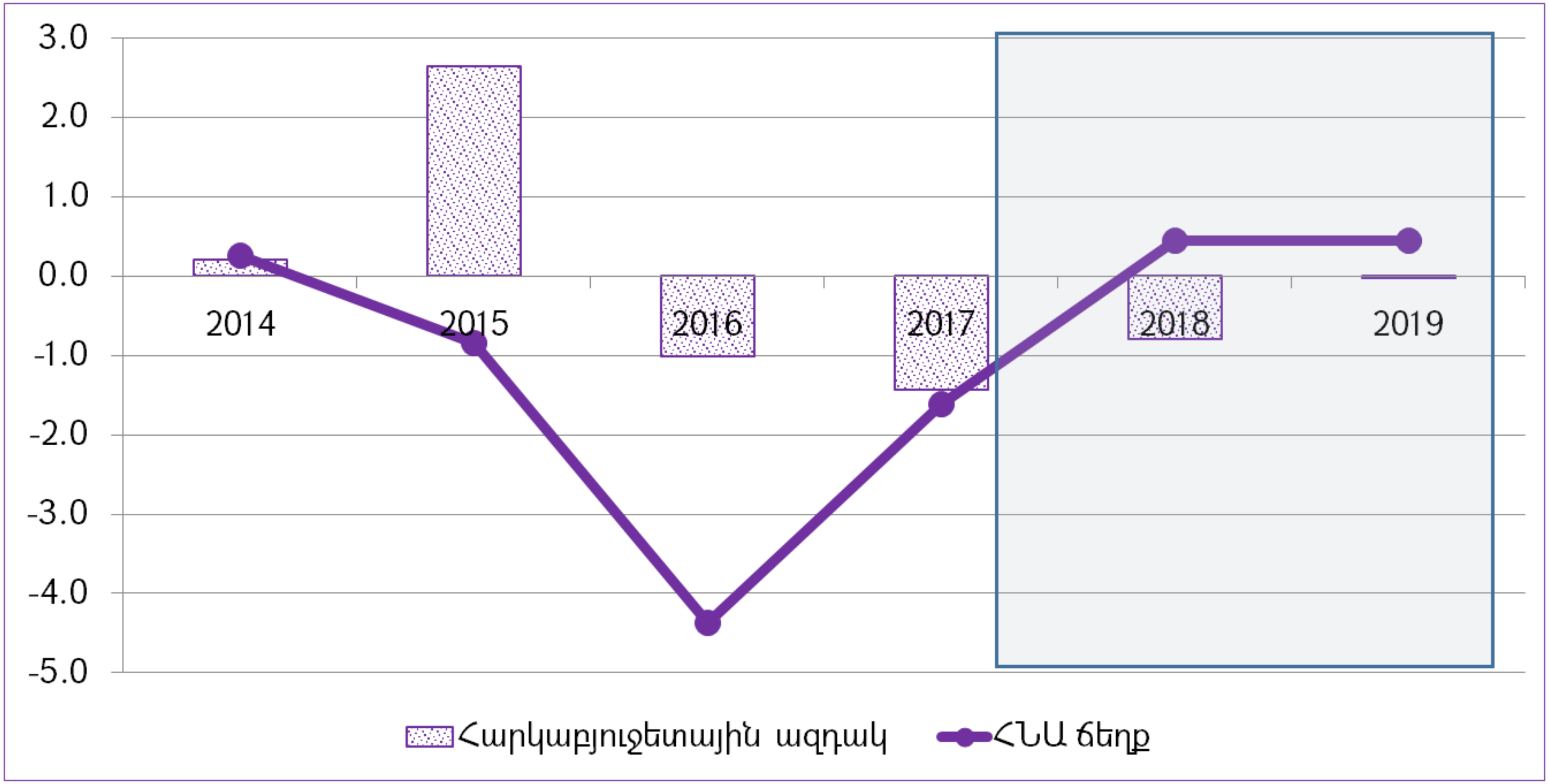

ՀՀ 2019թ պետական բյուջեի նախագծի առանձնահատկությունները

ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

- Կանոնների արդիականացված համակարգն ուղղված է արդյունավետ հակացիկլիկ հարկաբյուջետային քաղաքականության համար հիմքերի ստեղծմանը, պետական պարտքի կայունացմանը և առավել ճկուն ուղենիշներ է պարունակում երկարաժամկետ տնտեսական աճը խթանող հարկաբյուջետային քաղաքականության համար:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ՁԵՎԱՉԱՓ

- բարելավել հանրային ծախսերի առաջնահերթությունների սահմանումը և բարձրացնել հանրային ֆինանսների կառավարման թափանցիկությունը, հաշվետվողականությունը, արդյունավետությունը և արդյունքայնությունը,
- բյուջետային տեղեկատվությունը ներկայացնել այնպիսի ձևաչափով, որը հնարավոր կդարձնի վերահսկել, թե ինչպես է բյուջեն օգտագործվում ընդունված քաղաքականություններն իրականացնելու համար,
- Փոփոխությունները ֆորմալ առումով ուղղված են ծրագրային դասակարգումը՝ որպես բյուջետային հատկացումների հիմնական դասակարգում սահմանելուն, բյուջետային գործընթացի բոլոր փուլերում (բյուջեի պլանավորում, կատարում, հաշվետվողականություն):

ԱՐՏԱԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

- Նախագծում ներառված են արտաբյուջետային միջոցների հաշվին իրականացվող ծրագրերը՝ շուրջ 28.0 մլրդ դրամի չափով

Հարկաբյուջետային նոր կանոնները

2019 թվականի հարկաբյուջետային շրջանակը կառուցվել է 2017 թվականին մշակված և 2018 թվականից ուժի մեջ մտած հարկաբյուջետային կանոնների արդիականացված համակարգի հիման վրա:

Պարտքի ռեժիմը	Նախկին կանոն	Պարտքի նոր կանոններ	Ծախսերի նոր կանոններ
40% ≤ Պարտք/ՀՆԱ < 50%			• Պետական բյուջեի կապիտալ ծախսերը պետք է մեծ լինեն պետական բյուջեի պակասուրդից
50% ≤ Պարտք/ՀՆԱ < 60%	• Պակասուրդը վերջին 3 տարիների միջին ՀՆԱ-ի 3%-ից ցածր	• Պարտավորություն ստանձնել պարտքի միջնաժամկետ հետագիծը նվազեցնել 50%-ից 5 տարիների ընթացքում, եթե չկան բացառիկ դեպքեր	• Կապիտալ ծախսեր > պակասուրդ • Ընթացիկ ծախսերի աճը սահմանափակվում է նախորդ 7 տարիների ՀՆԱ-ների միջին անվանական աճերով • Սահմանափակումը չի կիրառվում, եթե կան բացառիկ դեպքեր
Պարտք/ՀՆԱ ≥ 60%	• Նոր պարտքի ներգրավման դադարեցում	• Պարտավորություն ստանձնել պարտքի միջնաժամկետ հետագիծը նվազեցնել 60%-ից 5 տարիների ընթացքում, եթե չկան բացառիկ դեպքեր • Խիստ հաշվետվողականություն	• Կապիտալ ծախսեր > պակասուրդ • Ընթացիկ ծախսերի աճը սահմանափակվում է նախորդ 7 տարիների ՀՆԱ-ների միջին անվանական աճից առնվազն 0.5 %-ային կետով պակաս ճշգրտման գործակցով • Ընթացիկ ծախսեր < հարկեր • Սահմանափակումը չի կիրառվում, եթե կան բացառիկ դեպքեր

Հարկաբյուջետային նոր կանոններին համահունչ 2019թ. բյուջեով նպատակադրվել է պահպանել ոսկե կանոնները

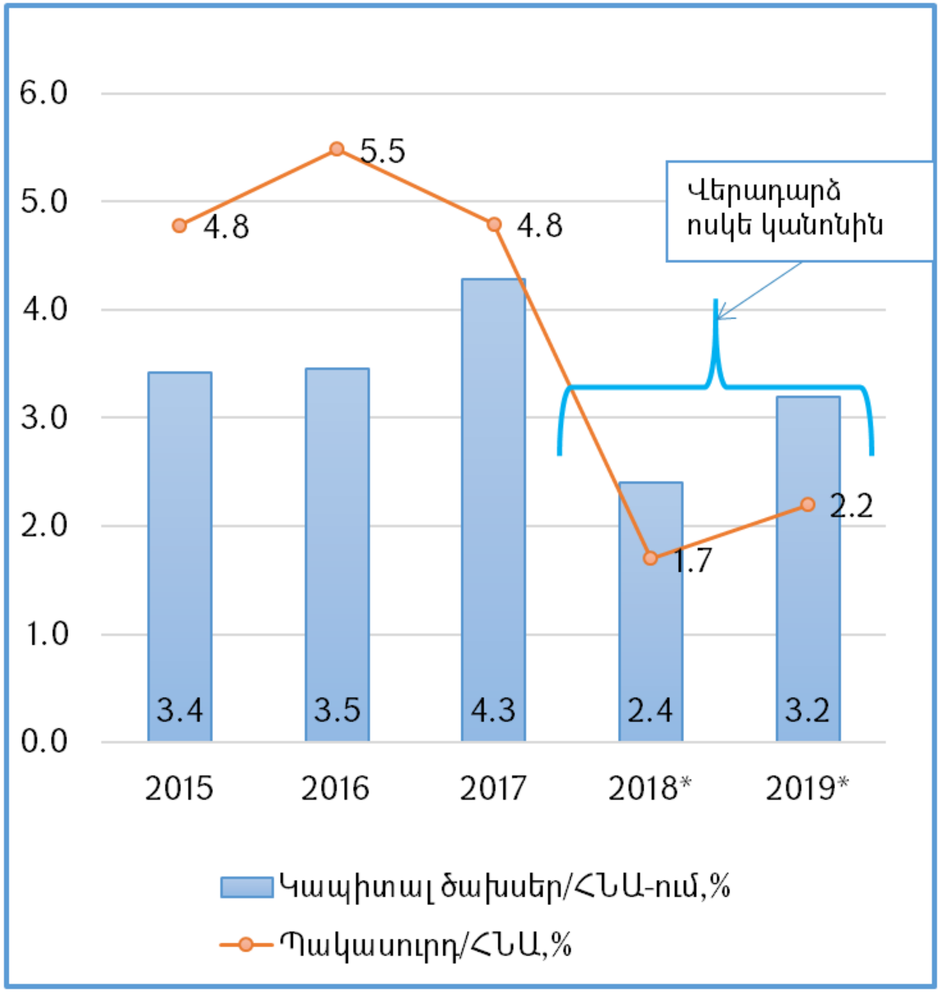

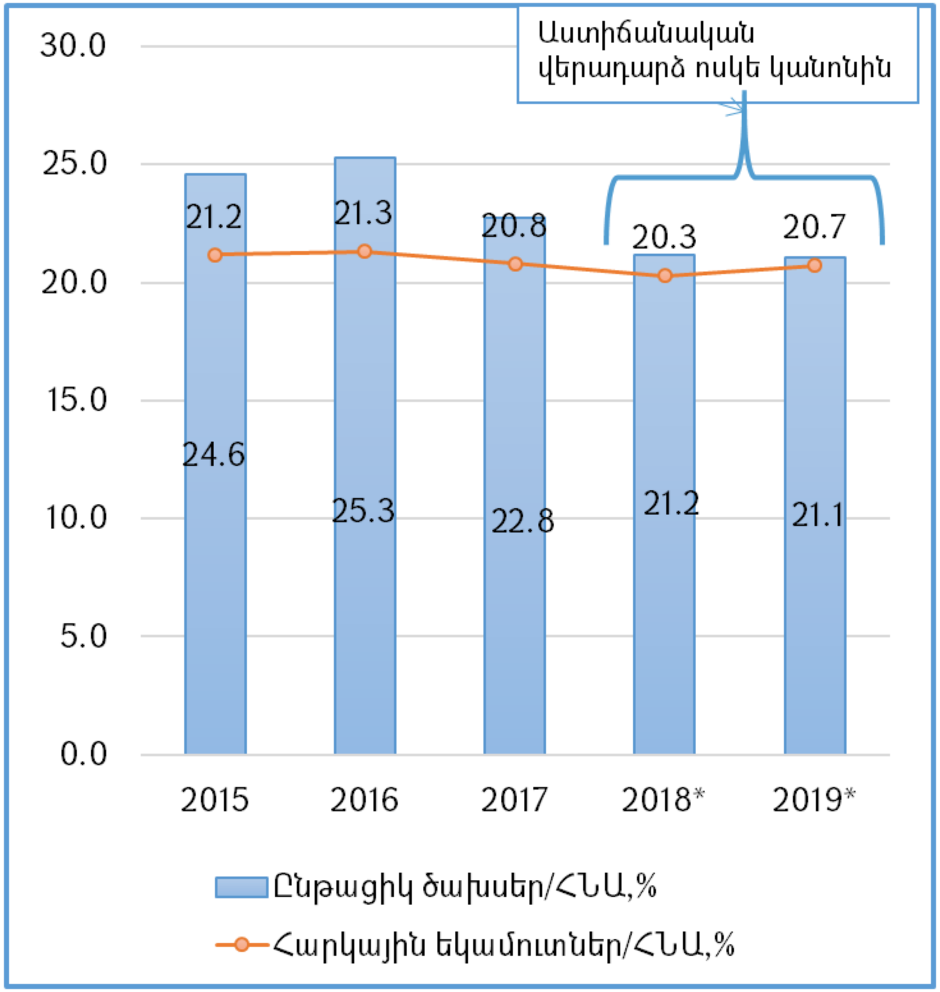

2019թ. հարկեր/ՀՆԱ

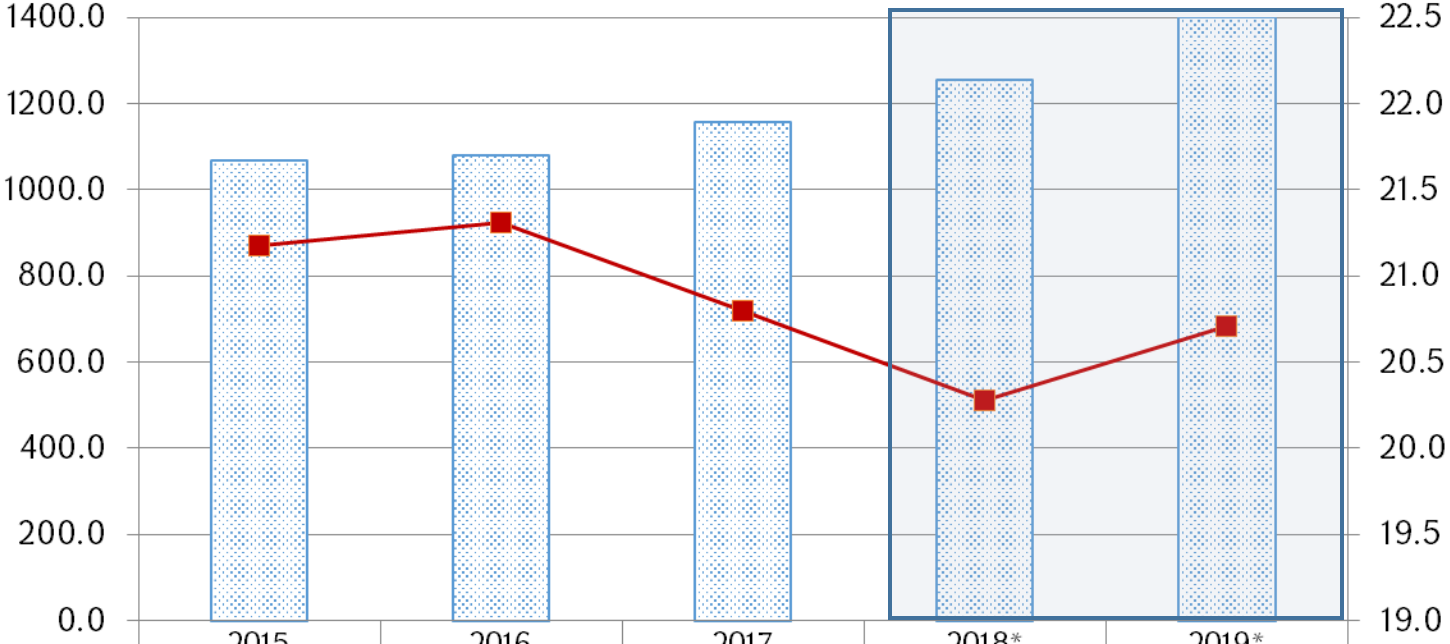

	2015	2016	2017	2018*	2019*
Հարկեր, մլրդ դրամ	1067.9	1079.7	1158.0	1255.8	1399.2
Հարկեր/ՀՆԱ,%	21.2	21.3	20.8	20.3	20.7

ՀՀ 2017-2019թթ պետական բյուջեների դեֆիցիտի ֆինանսավորման աղբյուրները

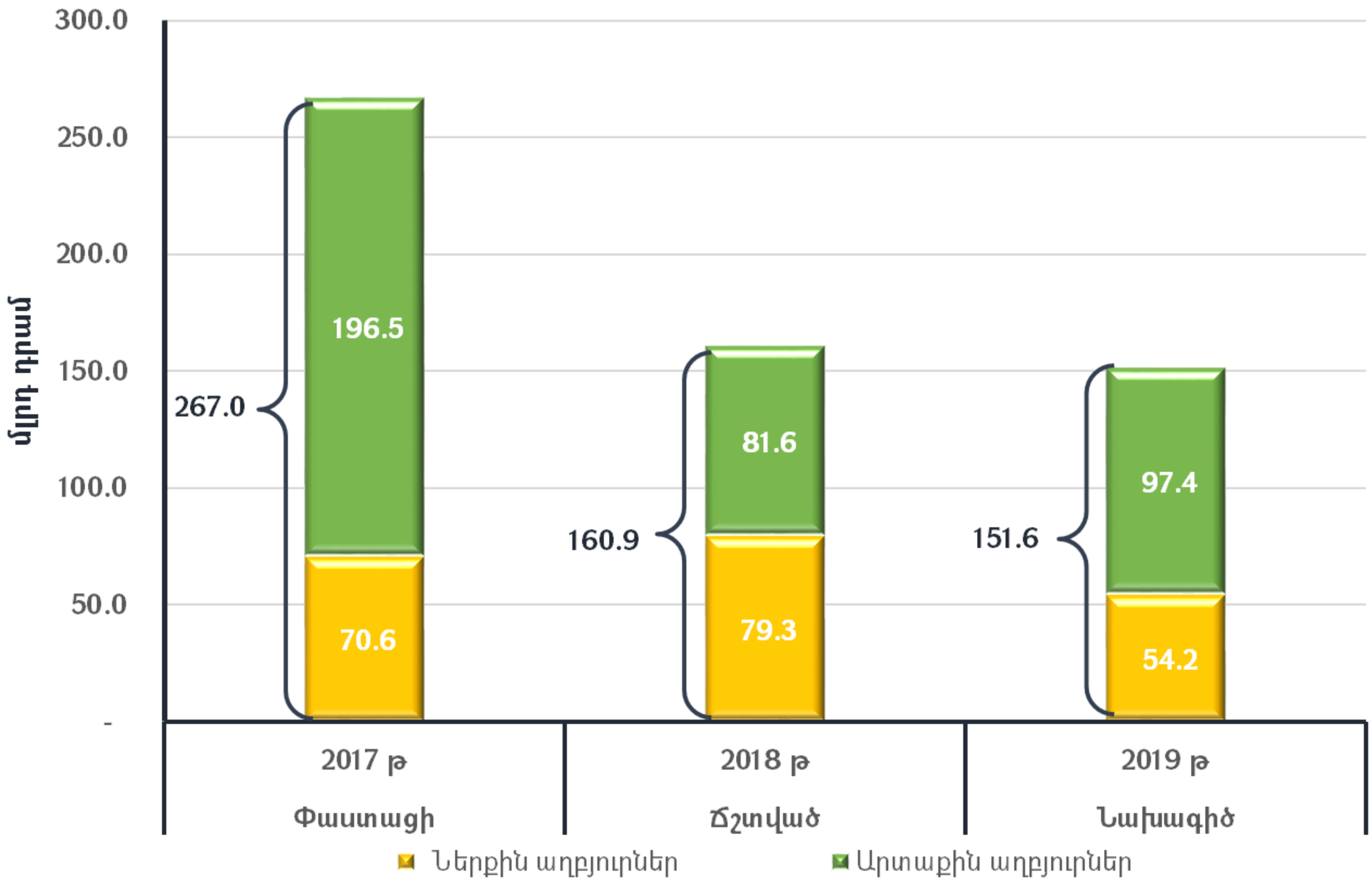

2019թ պետական բյուջեի ֆինանսավորման արտաքին աղբյուրները

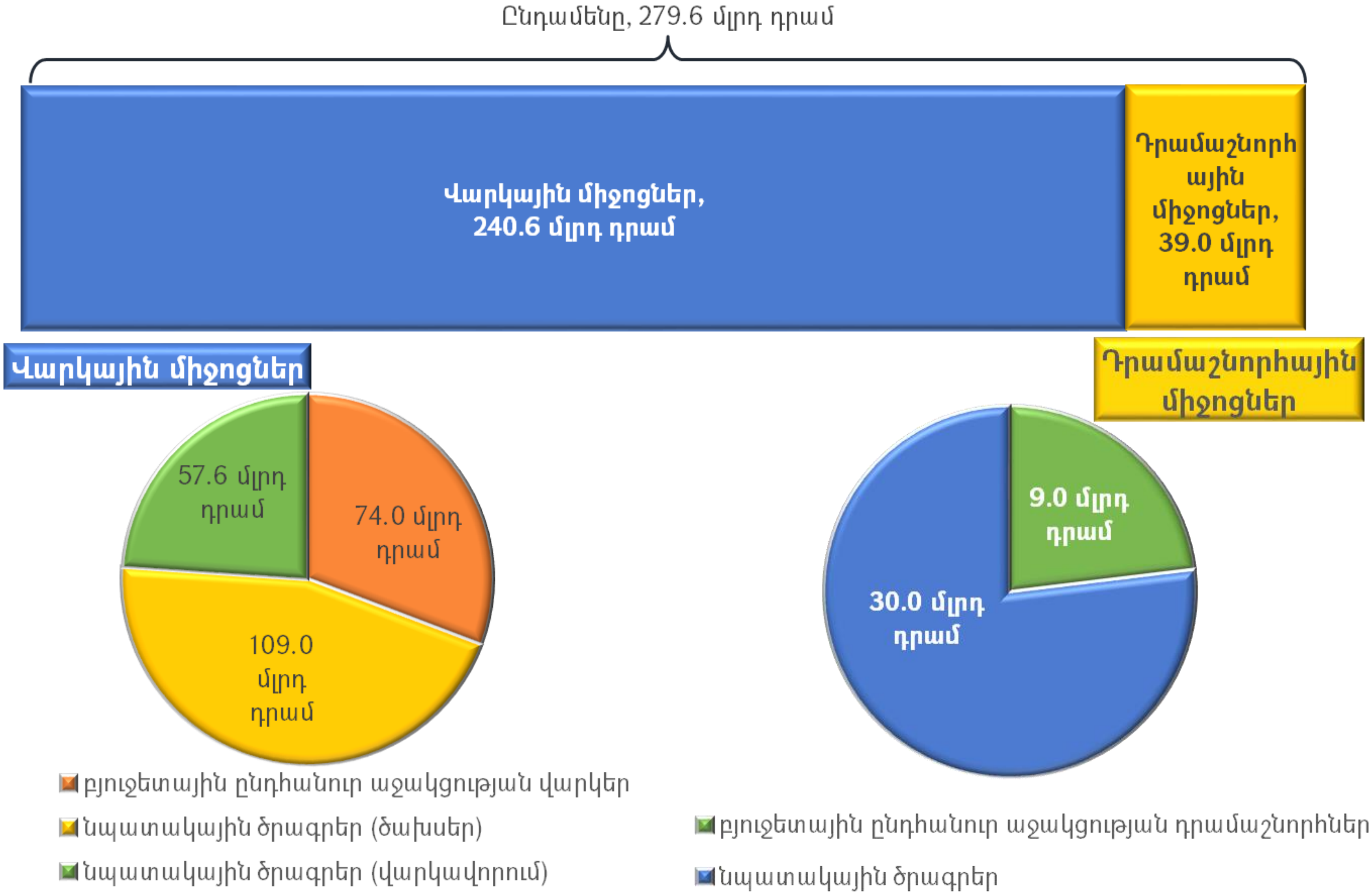

Պակասուրդի ֆինանսավորում փոխառու միջոցների հաշվին

2019 թվականին պետական բյուջեի պակասուրդի զուտ ֆինանսավորումը փոխառու միջոցների հաշվին կկազմի 225.1 մլրդ դրամ՝

- 70.0 մլրդ դրամ՝ պետական գանձապետական պարտատոմսերի հաշվին,
- 155.1 մլրդ դրամ՝ արտաքին վարկերի հաշվին:

Պետական գանձապետական պարտատոմսերի գծով նախատեսվում է տեղաբաշխել 183.2 մլրդ դրամի պարտատոմսեր, որից մուտքը կկազմի 183.7 մլրդ դրամ: Միաժամանակ կիրականացվի 113.7 մլրդ դրամի պարտատոմսերի մարում/հետգնում:

Նախատեսվում է արտաքին վարկերի գծով կատարել 491.0 մլն ԱՄՆ դոլարի մասհանումներ և 176.8 մլն ԱՄՆ դոլարի մայր գումարի մարումներ: Ընդ որում մասհանումները կիրականացվեն՝

- 153.1 մլն ԱՄՆ դոլարը՝ բյուջետային աջակցության վարկերի գծով,
- 337.9 մլն ԱՄՆ դոլարը՝ նպատակային վարկային ծրագրերի գծով:

Կառավարության պարտքի մարում և սպասարկում (1)

2019 թվականին կառավարության պարտքի մարման և սպասարկման համար կպահանջվի 356.8 մլրդ դրամ, որից 199.2 մլրդ դրամը կկազմեն պարտքի գծով մարումները, իսկ 157.6 մլրդ դրամը՝ տոկոսավճարները:

մլրդ դրամ	Մարում	Սպասարկում	Ընդամենը
Պետական գանձապետական պարտատոմսեր	113.7	68.8	182.5
Արտարժութային պետական պարտատոմսեր	-	31.8	31.8
Արտաքին վարկեր	85.5	57.0	142.5
Ընդամենը	**199.2**	**157.6**	**356.8**

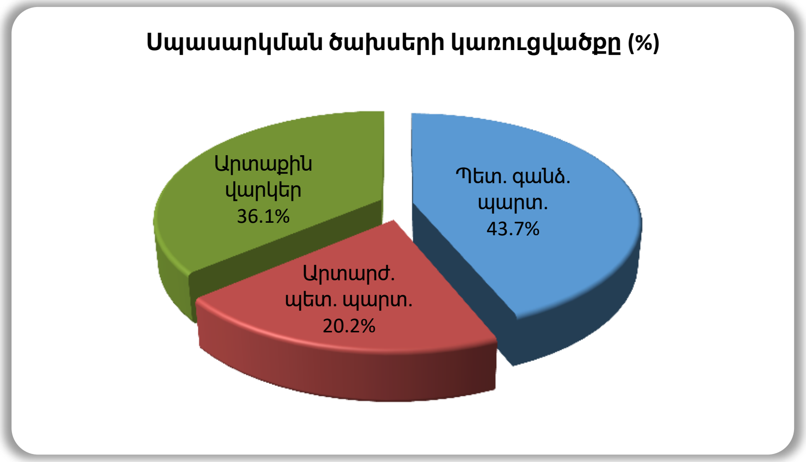

Կառավարության պարտքի մարում և սպասարկում (2)

2019թ. կառավարության պարտքի միջին կշռված տոկոսադրույքը կկազմի 5.2%:

Կառավարության պարտքի սպասարկման ծախսերը կկազմեն ՀՆԱ-ի 2.3%-ը և պետական բյուջեի ընդամենը ծախսերի 9.6%-ը:

	2017թ.	2018թ.	2019թ.
Կառավարության պարտքի սպասարկում (տոկոսավճար)			
մլրդ դրամ	122.1	141.2	157.6
%-ներով ՀՆԱ-ի նկատմամբ	2.2	2.3	2.3
%-ներով պետական բյուջեի ծախսերի նկատմամբ	8.1	9.6	9.6
Կառավարության պարտքի միջին կշռված տոկոսադրույք, %	4.9	4.9	5.2

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ

մլրդ. դրամ

	2016	2017	2018			2019	
-	Փաստ	Փաստ	Բյուջե	ՄԺԾԾ (2019-2021)	Սպա-սում	ՄԺԾԾ (2019-2021)	Բյուջե
Ընդամենը եկամուտներ	1'171	1'238	1'308	1'309	1'355	1'454	1'491
ն.թ. Հարկային եկամուտներ	1'080	1'158	1'249	1'249	1'256	1'392	1'399
Պակասուրդի ֆինանսավորում	278	267	157	157	103	151	152
Ծախսեր (ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ)	1'449	1'505	1'465	1'466	1'458	1'605	1'642
Ընթացիկ ծախսեր	1'282	1'267	1'307	1'308	1'312	1'401	1'423
Ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններ	167	237	158	158	146	203	220

ՀՀ 2017-2019թթ պետական բյուջեներ

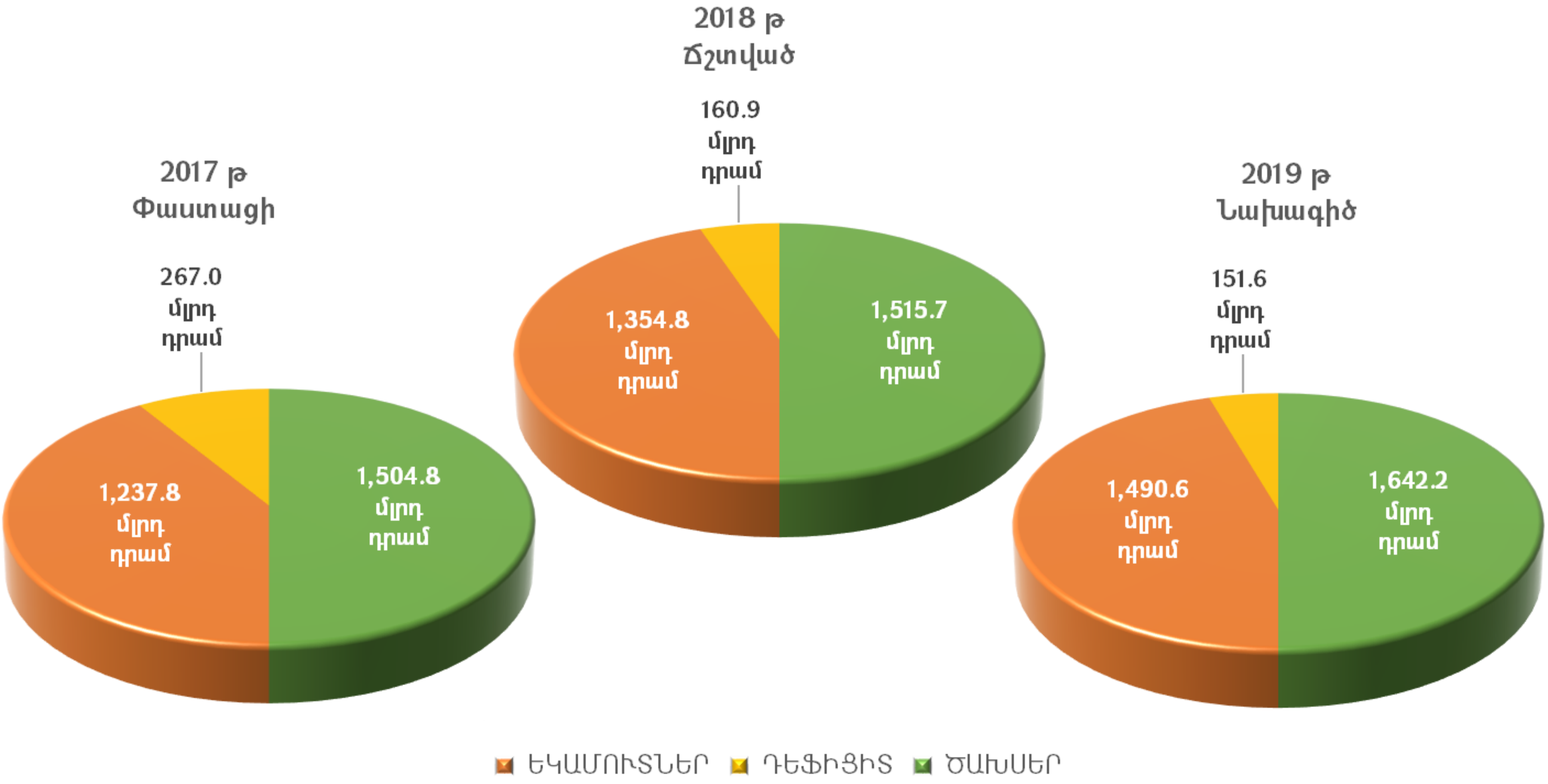

ՀՀ 2017-2019թթ պետական բյուջեի եկամուտները

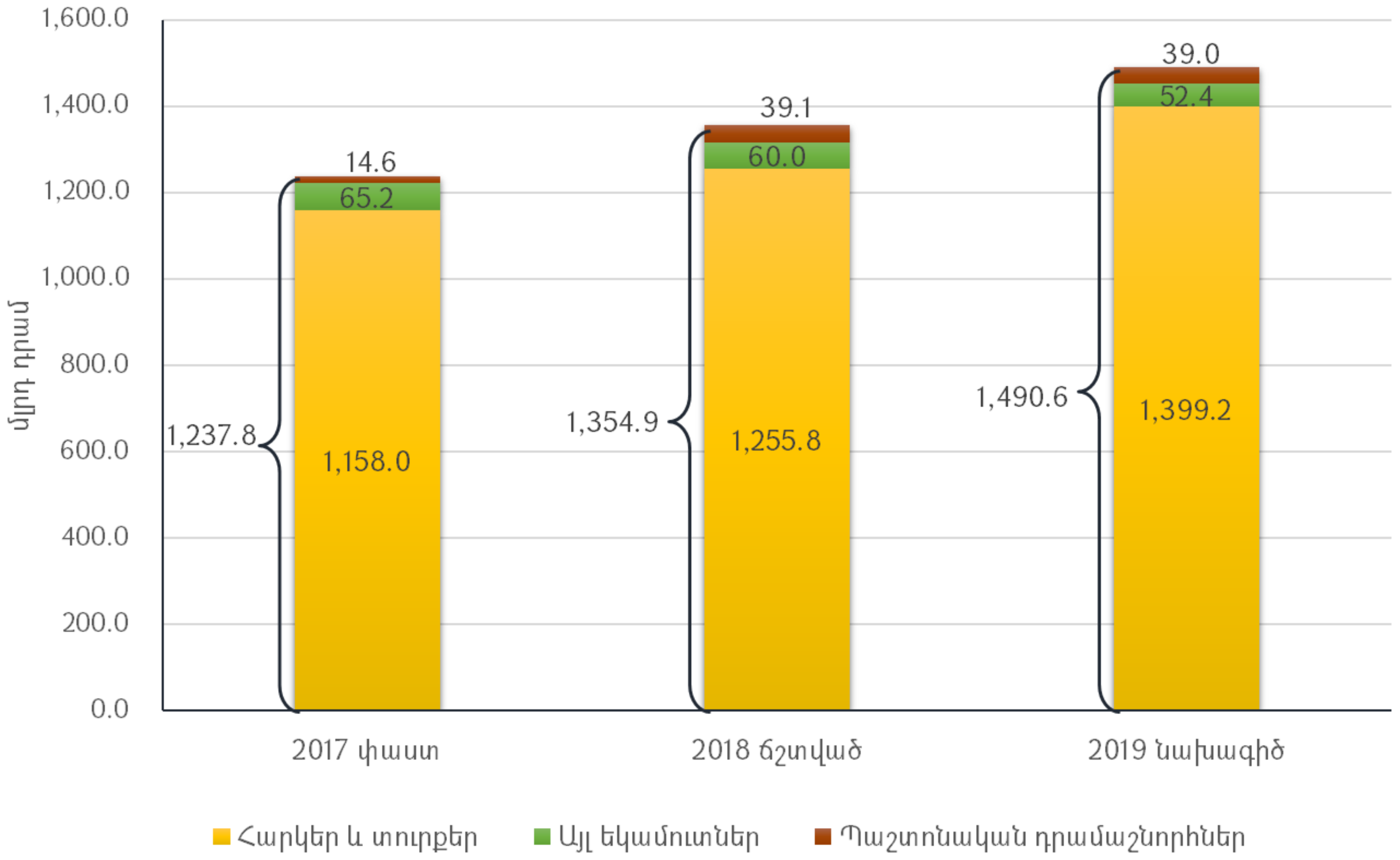

ՀՀ 2017-2019թթ պետական բյուջեների ծախսերն՝ ըստ տնտեսագիտական դասակարգման ուղղությունների

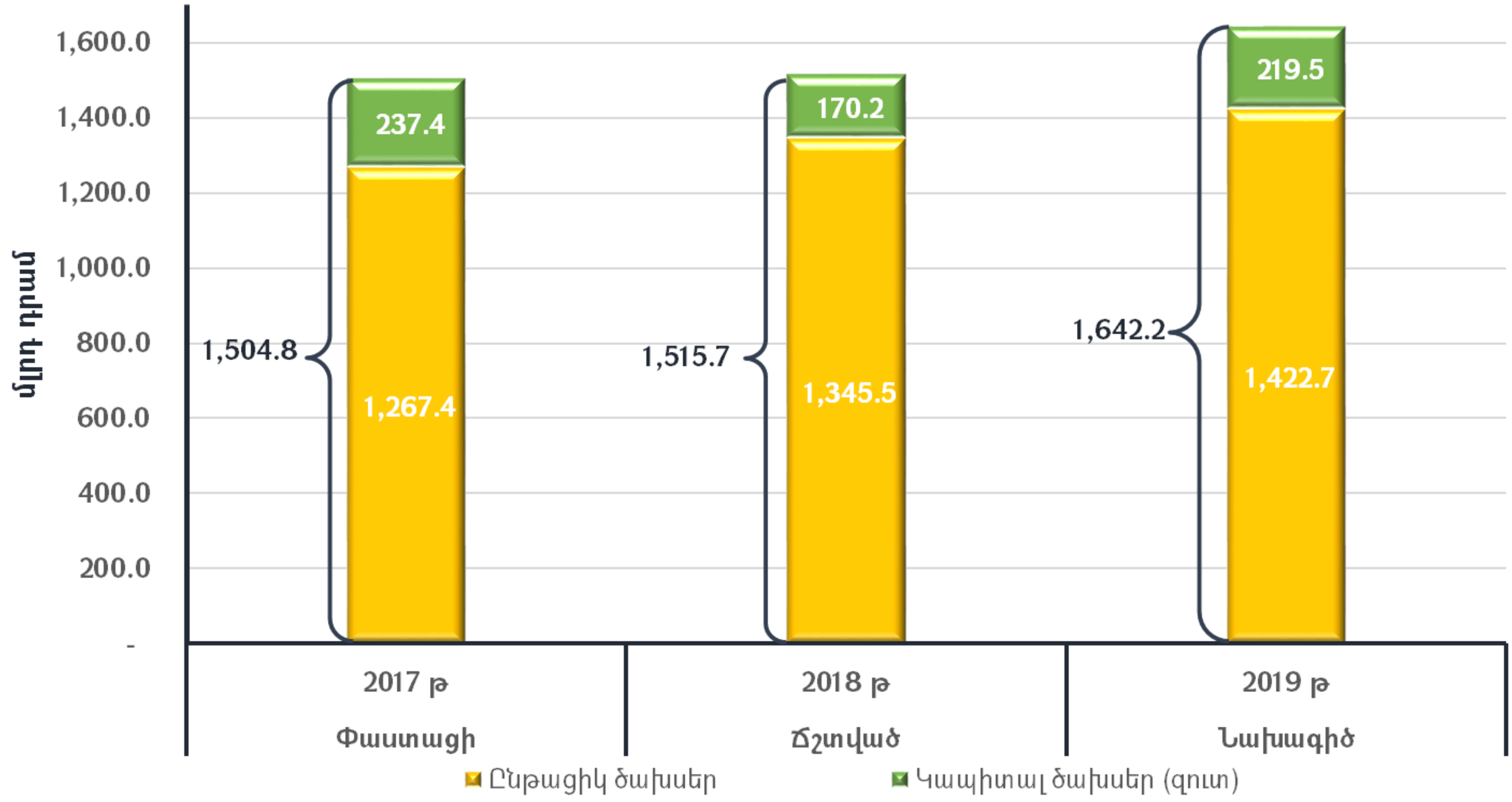

ՀՀ 2019թ պետական բյուջեի նախագծով նախատեսված արտաբյուջետային ծախսերն ըստ կատարող մարմինների (մլն դրամ)

ԸՆԴԱՄԵՆԸ	27,952.4
ՀՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	337.0
ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵ	6785.0
ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	16,297.3
ՀՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՀԱՐԿԱԴԻՐ ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ	1,418.8
ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՎ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	385.1
ՀՀ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ,ԿԱՊԻ ԵՎ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԱՎԻԱՑԻԱՅԻ ԿՈՄԻՏԵ	781.2
ՀՀ ՍՆՆԴԱՄԹԵՐՔԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ	248.0
ՀՀ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	1,700.0

ՀՀ 2017-2019թթ պետական բյուջեի ծախսերն ըստ ծառայությունների խոշորացված խմբերի

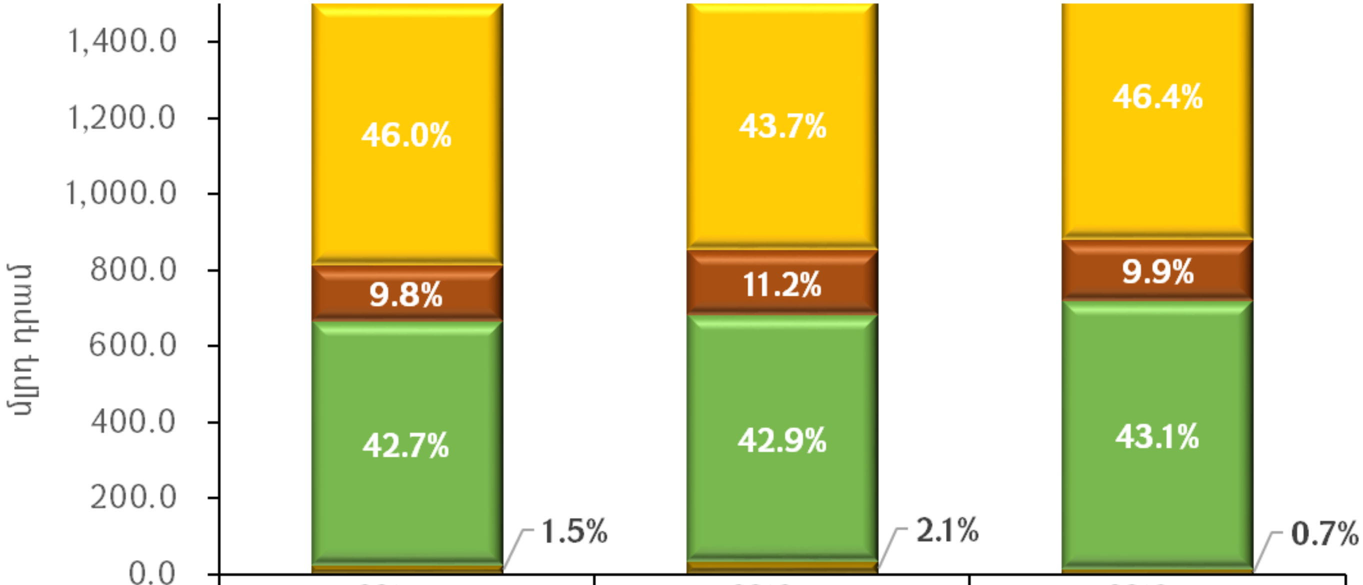

	2017 թ. Փաստացի	2018 թ. Ճշտված	2019 թ. Նախագիծ
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾԱԽՍԵՐ, այդ թվում՝	1,504.8	1,515.7	1,642.2
1. Ընդհանուր նշանակության պետական ծառայություններ	691.7	663.1	761.3
2. Տնտեսական ծառայություններ	147.5	170.0	162.3
3. Սոցիալական ծառայություններ	642.6	650.7	707.5
4. ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդ	23.0	31.9	11.1

1. Ընդհանուր նշանակության պետական ծառայությունների գծով ծախսեր

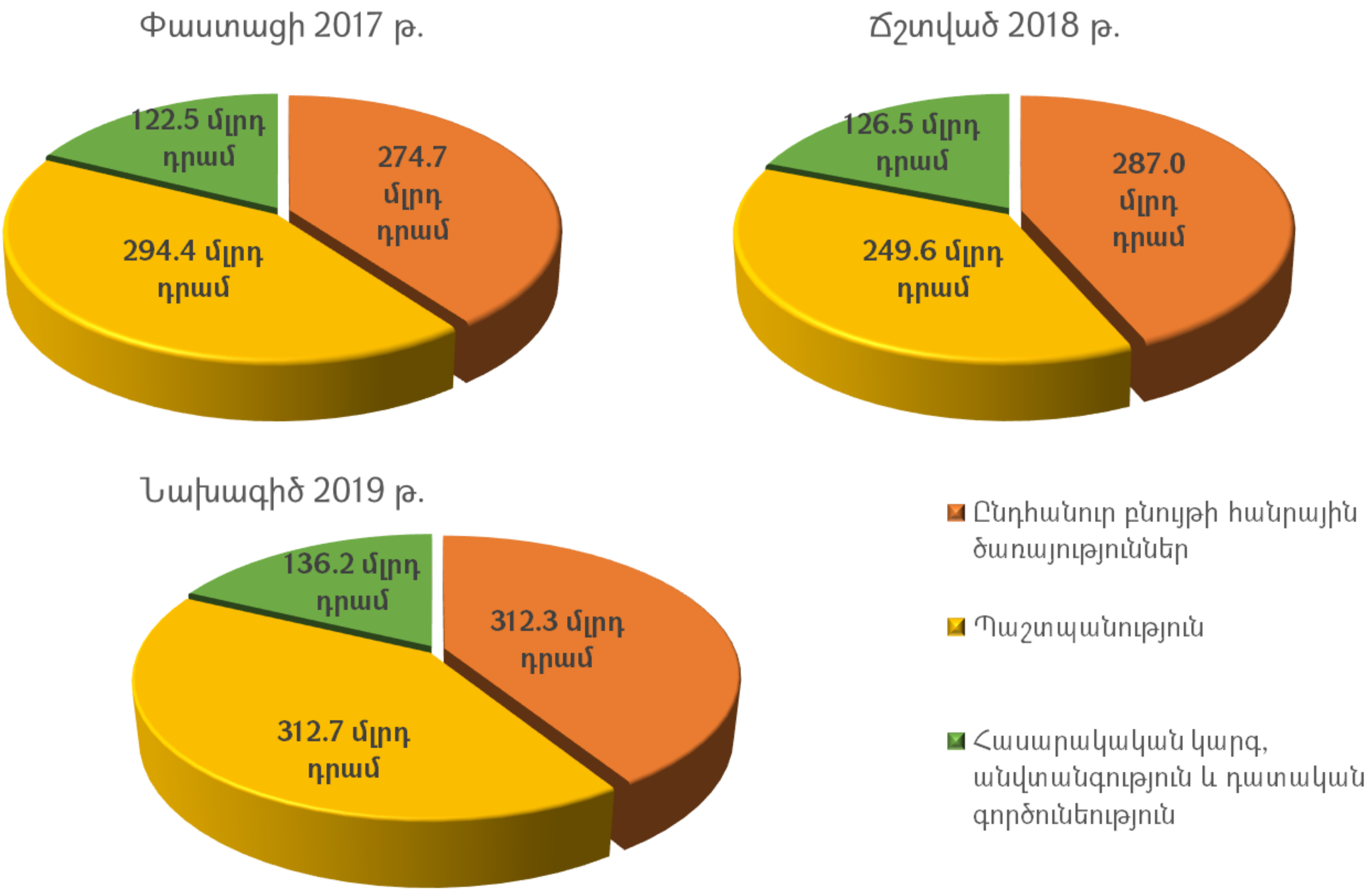

2. Տնտեսական ծառայությունների գծով ծախսեր

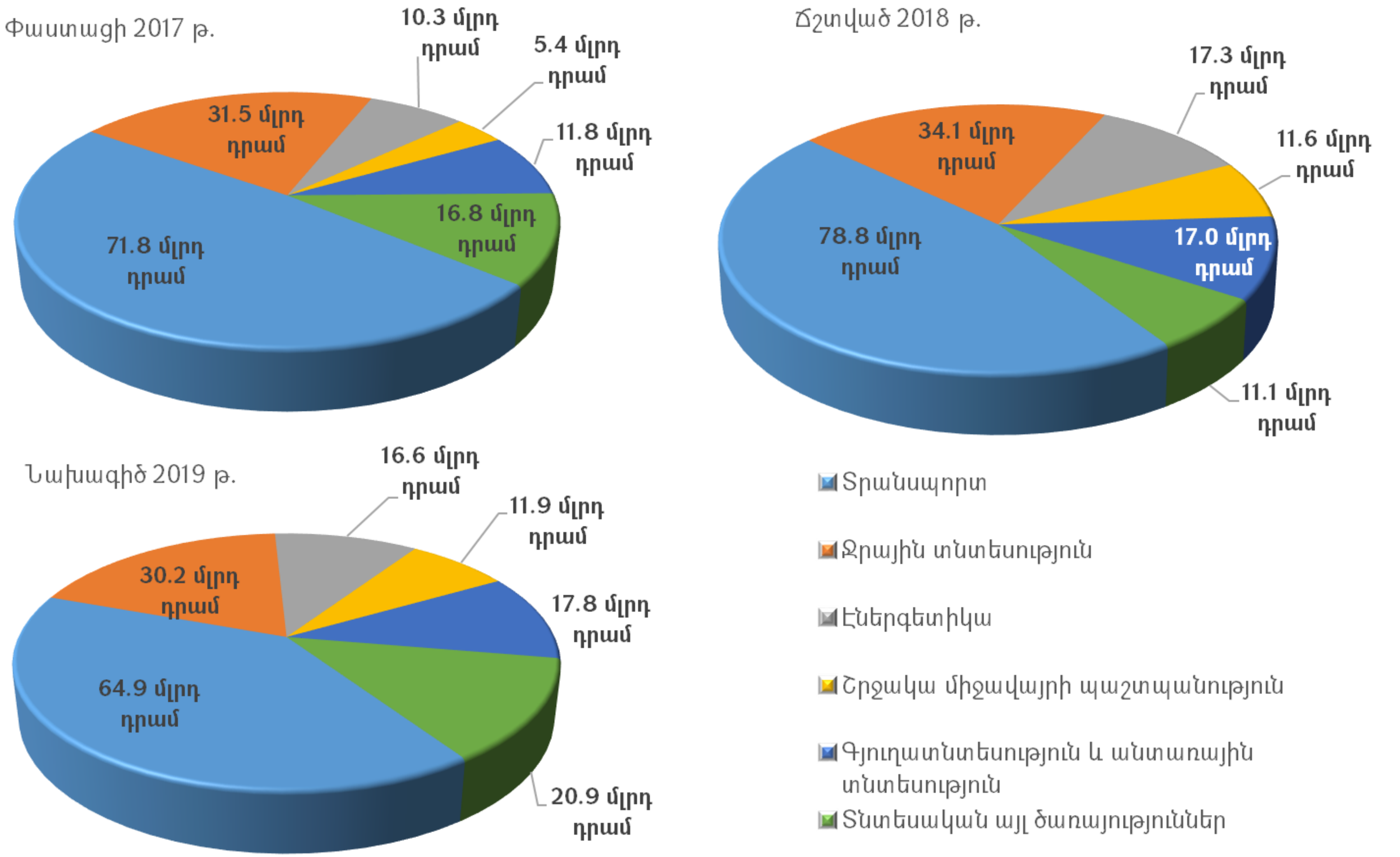

3. Սոցիալական ծառայությունների գծով ծախսեր

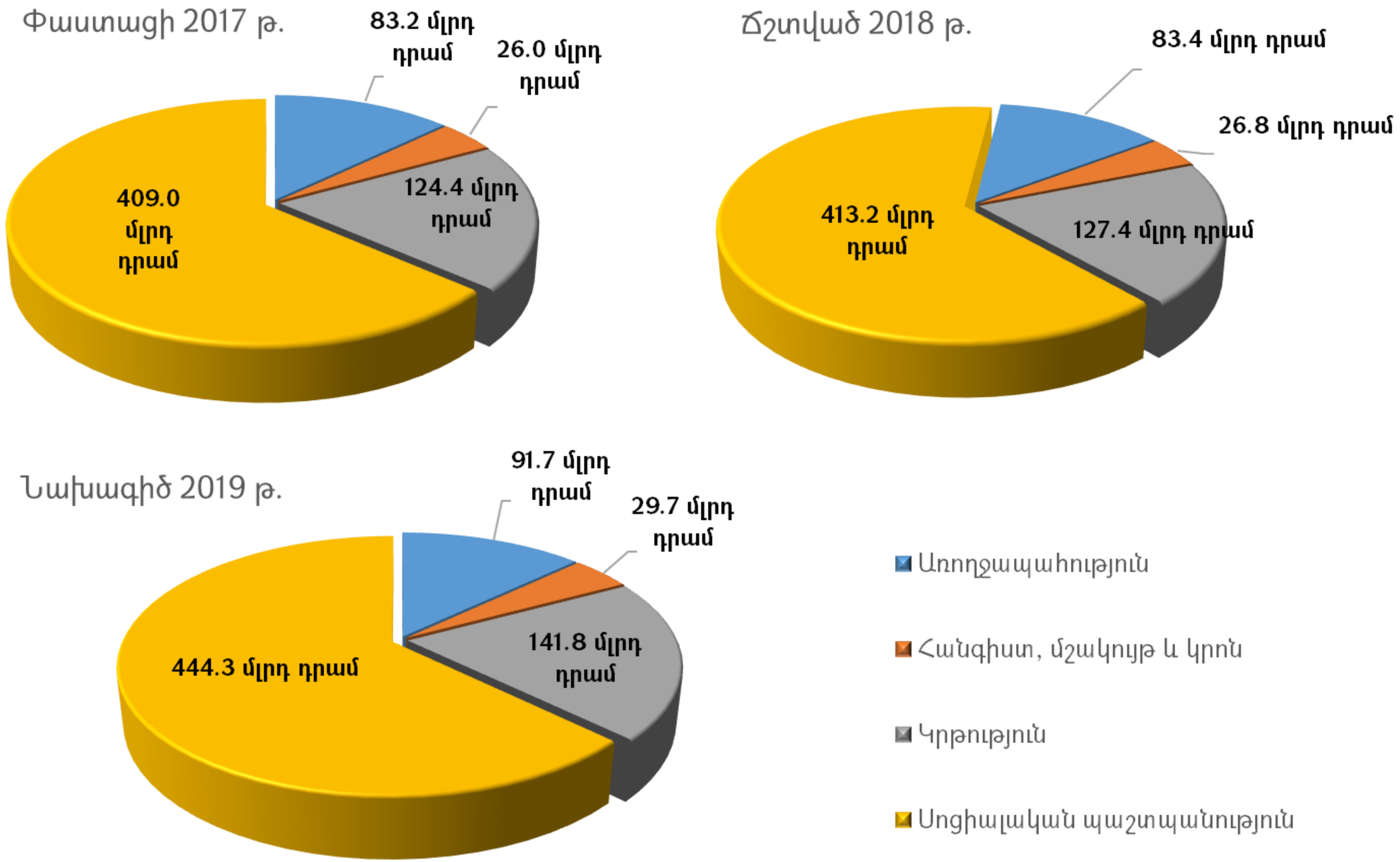

Կառավարության պարտք

ՀՀ 2019թ. պետական բյուջեի հիմքում դրված կանխատեսումների համաձայն՝ 2019 թվականի տարեվերջի դրությամբ ՀՀ կառավարության պարտքը կկազմի 3,361 մլրդ դրամ (6,953 մլն ԱՄՆ դոլար) և 2018 թվականի տարեվերջի համեմատությամբ կաճի 225 մլրդ դրամով (466 մլն ԱՄՆ դոլարով):

	Առ 31.12.2017թ.	Առ 31.12.2018թ.	Առ 31.12.2019թ.
ՀՀ կառավարության պարտք, մլրդ դրամ	2,988	3,136	3,361
ՀՀ կառավարության պարտք, մլն ԱՄՆ դոլար	6,173	6,487	6,953
ՀՀ կառավարության պարտք, % ՀՆԱ-ի մեջ	53.7	50.6	49.7

Կառավարության պարտքի կառուցվածք (2)

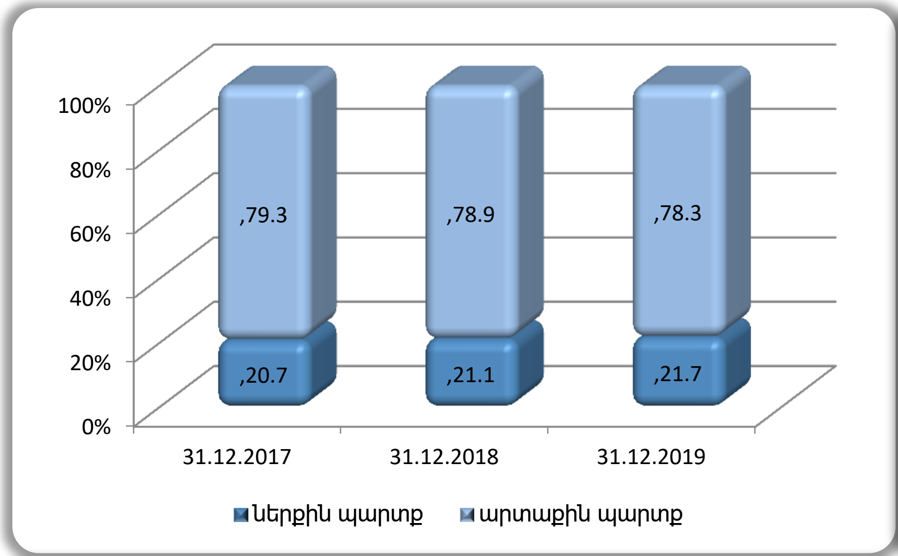

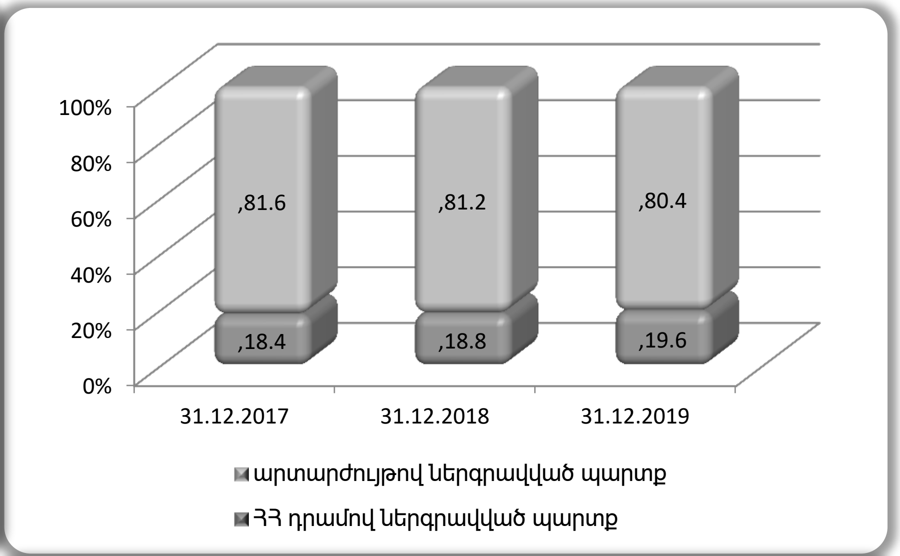

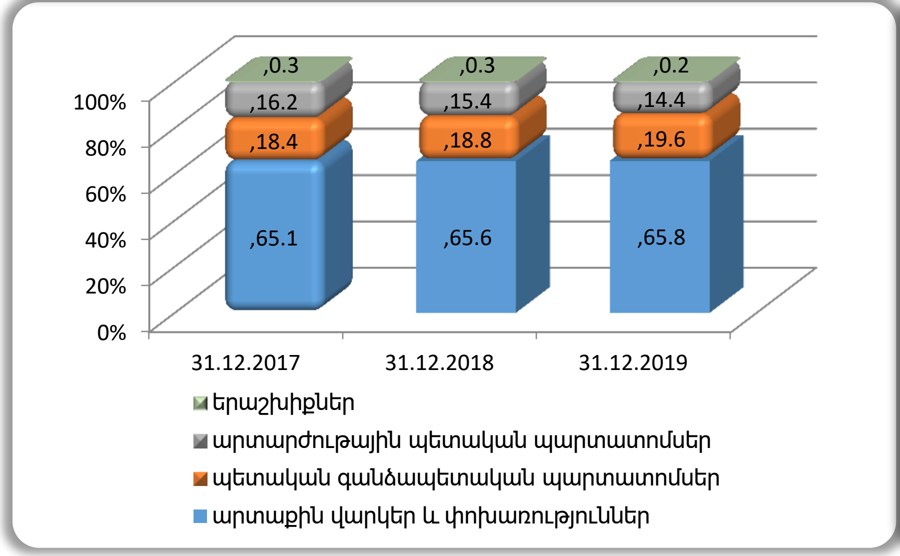

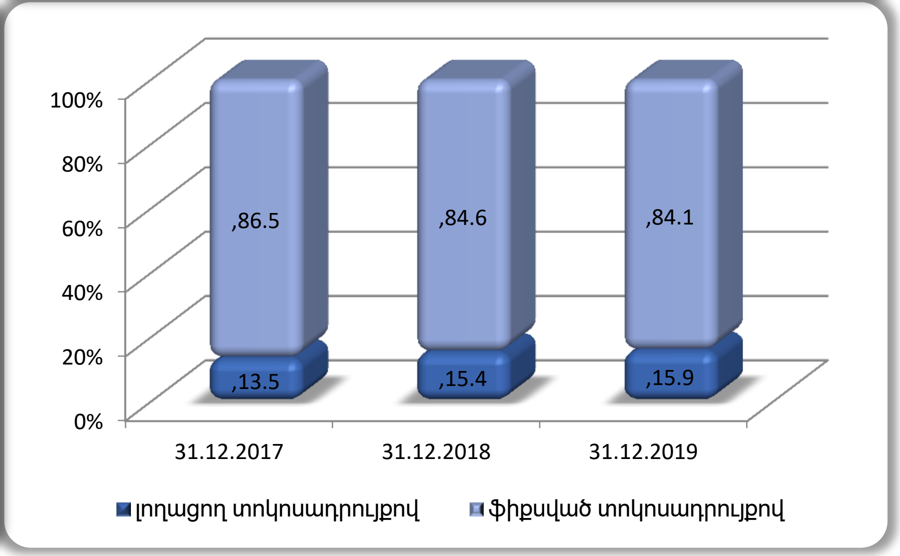

Կառավարության պարտքի կառավարման ուղենշային ցուցանիշներ

Հաշվի առնելով ՀՀ 2019 թվականի պետական բյուջեի հիմքում դրված կանխատեսումները և կառավարության պարտքի գծով ծրագրավորված գործառնությունները, ՀՀ կառավարության պարտքի կառավարման 2019-2021 թվականների ռազմավարական ծրագրով ամրագրված ուղենշային ցուցանիշները 2019թ. տարեվերջի դրությամբ կկազմեն.

	Ուղենիշ	2019թ. (կանխ.)
Վերաֆինանսավորման ռիսկ		
Մինչև մարում միջին ժամկետը	8 – 11 տարի	8.3 տարի
Առաջիկա տարվա ընթացքում մարվող պետական գանձապետական պարտատոմսերի (ՊԳՊ) կշիռը ՊԳՊ-երի ծավալի մեջ (տարեվերջին)	առավելագույնը 20%	13.7%
Տոկոսադրույքի ռիսկ		
Ֆիքսված տոկոսադրույքով պարտքի կշիռն ընդամենը պարտքի մեջ	առնվազն 80%	84.1%
Փոխարժեքի ռիսկ		
Ներքին պարտքի կշիռն ընդամենը պարտքի մեջ	առնվազն 20%	21.7%
ՀՀ դրամով ներգրավված պարտքի կշիռն ընդամենը պարտքի մեջ	առնվազն 20%	19.6%

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ